

OMEP-nytt

Tidskrift för Svenska OMEP nr 2/ 2020

Medlemmar i Svenska OMEP,

Hej alla,

Så har sommaren gått, som vanligt blir jag överraskad av hur fort det gick och plötsligt är det så hösttermin igen och uppstart eller nystart av diverse projekt, arbete och engagemang. Min förhoppning är att ni alla mår väl och har kunnat njuta av fina dagar.

Visst har det varit en annorlunda sommar. Till exempel var vi flera som planerat att åka till World OMEP Conference i Aten i juli men som ni nog alla vet så blev ju konferensen inställd och uppskjuten till nästa sommar. Genom vår World president och vår Europapresident har vi ju ändå fått god tillgång till diverse information och nyheter, vilket är mycket uppskattat.

Ja nu är det dags för en ny termin och förnyat arbete för barns bästa i vårt land och i världen. Det finns många anledningar till att vi inte ska förtrötta i vårt engagemang och det finns oändligt mycket vi kan göra i stort som i smått. I skrivande stund råder det stor oro för barnen i Beirut där mängder av familjer blivit hemlösa. Vi har också under sommaren kunnat ta del av rapporter om de ökade klyftorna i Sverige och att många barn lever under knappa förhållanden. Ovanpå allt har vi den hälsande pandemin som styr våra liv på olika sätt. Jag får rapporter från förskollärarkollegor om att det finns barn som känner stor oro för sjukdomen och bär på funderingar om vad som kan hända nära och kära. Jag möter också förskollärare som oroas över sin arbetssituation i relation till pandemin och som efterfrågar råd och stöd både för sin egen utsatthet, men också inför mötet med barn och vårdnadshavare.

Våra kretsar är i full gång med höstens program. Vi undersöker också om vi kan börja sända föreläsningar digitalt, på så sätt skulle vi kunna ha tillgång till varandras inbjudningar. Kretsarnas program kommer att skickas till medlemmar, annonseras lokalt samt i OMEP-Nytt – så håll utkik!

OMEP Sverige driver tillsammans med kretsarna olika projekt en del kan ni läsa om i OMEP-Nytt eller på hemsidan. Om någon av er medlemmar skulle vilja engagera er i något projekt eller har någon idé ni skulle vilja diskutera i er krets eller med styrelsen för Svenska OMEP så är ni varmt välkomna att höra av er. Genom ditt medlemskap i OMEP har du stora möjligheter att göra skillnad för barn i Sverige och i världen. Du bidrar till exempel till att göra barns perspektiv synligt ända in i UNICEF och FN men du har också en kanal - ett forum - varigenom du kan verka på hemmaplan. Jag uppmanar er alla ta den chansen, kom till medlemsmötena – var med i gemenskapen, arbeta tillsammans – Med barns perspektiv, för barns bästa!

Till sist önskar jag er alla en fin avslutning på sommaren och allt gott inför kommande aktiviteter!

Hälsningar Susanne Thulin Ordf. OMEP Sverige

Innehåll

- Text från Sverigeordföranden
- Hälsningstext
- Komparativa studier av barn mellan Indonesien och Sverige
- Barn i Coronatider
- Om samverkan mellan förskola och barnvårdscentral - OMEP Stockholmskretsen träffade politiker
- Colour your rights
- Årsstämma i UNICEF Sverige den 14 maj 2020
- OMEP går in i ett projekt kring pottråning
- Exempel på hur Corona kan göra avtryck i vardagen och i leken på en förskola
- Information om hösten föreläsningar
- Kontakter

Hälsningstext

Detta nummer av OMEP-nytt skulle ha innehållit rapporter från Världsmötet i Aten och eventuella andra konferenser som vi har måst ställa in pga. ”Coronakrisen”. Vi hänvisar dig därför till vårt föregående nummer 1/ 2020 där du kan läsa om de pågående projekten vi har under året i Sverige:

- Barnens planet – om Barnkonventionen och allas lika värde
- OMEP:s skala för hållbarhet – ett fortbildnings- och kvalitetsprojekt
- Sätt färg på barnkonventionen – ett konstprojekt för barn

Vi vill också göra er uppmärksamma på att ni via www.omep2020.org kan få information om aktuellt OMEP-arbete i Europa och övriga världen. Här har vi nyligen fått ett upprop från UNESCO om deltagande i en global offentlig undersökning med titeln "Världen 2030" (<http://en.unesco.org/worldin2030>) som vi har inbjudits att delta i. I dagarna har det publicerats en opinionstext i tidningen Dagens Samhälle som påtalar behovet av en förskoleutredning som får i uppdrag att göra en grundläggande genomgång av förskolans önskvärda och faktiska förutsättningar. Artikeln är av stort intresse och vi vill rekommendera er att läsa den: (<https://www.dagensamhalle.se/debatt/forskare-utred-forskolans-forutsattningar-och-behov-33385>).

De olika kretsarna erbjuder också föreläsningar i höst som kommer att anpassas till de krav på rutiner för sammankomster som råder nu och framöver. På vår hemsida presenteras dessa föreläsningar under respektive krets.

Det är viktigt att påminnas om perspektiv i ”Coronatider”. Numret innehåller några aktuella lästips.

Lena Bäckström, styrelsemedlem Skånekretsen

Komparativa studier av barn mellan Indonesien och Sverige

I flera år har jag arbetat tillsammans med en forskarkollega och kär vän på Java i olika studier om barn. Dr. Vina Adriany är, liksom jag, en feministisk forskare med fokus på genus och normalitetskapanden inom Early Childhood Education and Care (ECEC). Vina tog sin doktorsexamen vid Lancaster University i Storbritannien. Hon är för närvarande prefekt för magisterprogrammen och forskningsledare för genus vid Indonesiens och Sydostasiens främsta universitet för pedagogik (pendidikan), Universitas Penedikan Indonesia (UPI). Jag är forskningsledare för forsknings och kollegiemiljön 'Global

Childhoods' vid Göteborgs Universitet. Vina har varit gästforskare hos oss i Göteborg och varit presentatör vid konferensen 'Religion in ECEC' som organiserades av Utbildningsvetenskapliga fakulteten. Jag har varje år varit inbjuden som gästlärare/gästprofessor till UPI på Java sedan 2013.

Jag och Vina möttes för mer än 10 år sedan på en genuskonferens som jag var med och anordnade vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs Universitet. Varje gång vi ses har vi genomfört empiriska studier och/eller skrivit på gemensamma artiklar. Våra studier har handlat om genus i förskolan, om klass och nyliberala diskurser i ECEC i Indonesien och Sverige eller om hur normalitet och syn på vem som räknas som civiliserad, fostras genom mat, ätande och kontroll av kroppshandlingar i våra båda länder. Vi tycker båda att det är viktigt att göra jämförande studier mellan länder. I vårt fall har ett jämförande perspektiv gjort att vi inte bara lärt oss mer om ECEC i det 'andra' landet utan - genom det perspektivskifte som ett jämförande innebär - blev även ECEC i vårt eget land tydligare för oss. Därmed underlättades en analys av vår egen 'hemma' kontext. I mitt och Vinas fall är det också så att vi spenderat en hel del tid i våra 'nya' länder/kontinenter. Vina i Europa, England, Holland och Sverige och jag i Indonesien.

Jag har sedan 20 års ålder bott till och från på Java och pratar Bahasa Indonesia på en vardaglig nivå. Då jag innan jag blev forskare, arbetade som förskollärare och blev förälder, bodde familjen i Lembang på Java i olika omgångar. Våra barn Hugo och Axel lärde sig ganska snabbt lite indonesiska (och en hel del svärord och annat användbart på det lokala språket Sunda). Flera gånger varje vecka åkte jag och barnen lokalbussen ifrån vår by, förbi universitetet och ner till stora staden Bandung för att handla frukostflingor och annat som gjorde barnen mer hemmastadda i byn. Under konferensen skojade jag och Vina om att kanske hade hon rent av stått där och väntat på bussen och sneplat upp på oss tre som ju absolut stack ut bland lokalbefolkningen på bussen.

För en tid sedan hade jag den stora äran att tillsammans med Vina få vara med och bidra som internationell expert inom ECEC vid uppbyggnaden av Sydostasiens största center för forskning och utveckling inom ECEC och föräldraskap, i staden Lembang, inte långt ifrån UPI i Bandung. Centret organiseras av South East Ministers Education organisation (SEAMEO) som satsar stort på digitala resurser för att promota gratis fortbildning för

föräldrar, lärare och undervisande personal online. Till detta center var jag inbjuden för att hålla en föreläsning i januari 2020, just innan Corona gjorde det svårt att resa. Jag hade i uppgift att tala om etiska perspektiv vid studier av barn, och fick förstås in en hel del om OMEPS arbete kring barnkonventionen, hur denna nu blivit lag i Sverige och vad detta kan tänkas få för implikationer för barns deltagande i forskningsstudier.

Som ett led i mitt arbete som internationell expert, var jag också inbjuden som keynote föreläsare till 'International Conference on Early Childhood Education and Parenting Beyond Access and Participation: Improving Quality of Early Childhood Education and Parenting as a Medium to Achieve Sustainable Development Goal 4'. (Ja, många konferenser här har väldigt långa titlar). Konferensen var anordnad av utbildningsdepartementet i Indonesien och eftersom Sverige ses som ett föregångsland inom ECEC även här, fanns ett intresse av att få veta mer om filosofiska grundantaganden och värden inom svensk förskola. Spännande och en stor ära var att få vara talare tillsammans med utbildningsministern Dr Harris Iskandar och kultur och socialministern Dr. Supriano i indonesiska regeringen, professor Myonghee Kim ifrån Sookmyung Women's University, South Korea, docent Fanny Dameaty Hutagalung ifrån University of Malaya, Malaysia, Wendy Rich-Orloff ifrån UNICEF och Noah Yarrow ifrån Världsbanken, Jakarta.

I bakgrundsbeskrivningen till konferensen lyfts bland annat fram att 'Early Childhood Education plays a pivotal role for every child's development. Abundance of evidence from psychology and education highlights that early stimuli given to children in ECE centers will have a positive impact on their social, emotional, cognitive, linguistic and moral development. Potentially, they will also have good academic achievement in the future. ECE also has an essential role in the development of a nation. Sustainable Development Goal 4 (SDG 4) that aims to "ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all" specifically includes equal access for all boys and girls to quality ECE as an indicator. This signifies a global orthodoxy viewing ECE as a crucial element ensuring the development of a nation. A Noble Prize-winning research by Heckman (2011) strengthens the orthodoxy by suggesting that comprehensive, birth-to-age-5 early childhood programmes can produce higher economic returns than those previously established for preschool programs serving 3- to 4-year-olds. However, Heckman (2011: 33) notes that "...an economically advantaged child exposed to low quality parenting is more disadvantaged than an economically disadvantaged child exposed to high quality parenting". In other words, quality parenting is an important element that is inseparable from quality ECE programmes'. Olika perspektiv på diskurserna/idéerna som återfinns ovan 'önskan om en kommande högkvalitativ ECEC' och 'riskerna med ett 'lågkvalitativt' föräldraskap', återkom hos flera talare och åhörare under konferensen. Vissa menade att föräldrar, och i synnerhet ensamstående mödrar, orättfärdigt problematiserades. Andra att barns socialt och ekonomiskt utsatta hemmiljö var en viktig aspekt att diskutera för att kunna förbättra barns livskvalitet i både hem och förskola.

Förhoppningsvis är vi snart på andra sidan Corona och jag och Vina befinner oss i ett möte utanför nätet på plats i Sverige eller i Bandung för att färdigställa vårt senaste projekt. Detta handlar om att skriva en bok om genus bland barn i Sverige och i Indonesien. Boken kommer att komma ut på Routledge förlag våren 2022. På återhörande till dess!

Anette Hellman
Docent i pedagogik, Göteborgs Universitet.

Barn i ”Coronatider”

Det är viktigt att påminnas om barns perspektiv i ”Coronatider”. Vi kan med stolthet försvara Folkhälsomyndighetens rekommendationer om att i möjligaste mån hålla förskolor och skolor öppna för verksamhet. Det var ett ställningstagande för barns (och deras familjers) rätt till ”vanliga liv” som förskola/ skola (och arbete) i stor utsträckning bidrar med. Utgångspunkten var ett tydligt barn-, familje- och socialt hållbarhetsperspektiv som internationellt nu uppmärksammas som ett gott exempel. Forskning har tidigare visat att om barn (och även vuxna) erbjuds så ”vanliga” rutiner och sammanhang som möjligt i situationer av kris och oro så minskar psykisk ohälsa. Här är några axplock från aktuella publiceringar under våren 2020:

- Professor Anna Sarkadi, vid Uppsala universitet leder ett forskningsprojekt om barns och ungas röster om Corona. Se inslaget på: SVT nyheter/Uppsala där hon ger sina tips på hur vuxna bäst kan prata om Coronarelaterade frågor med barn: (<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/uppsala/professorn-isocialmedicin-barn-uppskattar-att-bli-tillfragade-om-corona>).
- Professorerna Ingrid Pramling Samuelsson, Judith Wagner och Elin Eriksen Ødegaard har nyligen publicerat en artikel i *International Journal of Early Childhood* med titeln ”The Coronavirus Pandemic and Lessons Learned in Preschools in Norway, Sweden and the United States: OMEP Policy Forum” som kan hämtas på: (<https://doi.org/10.1007/s13158-020-00267-3>).
- Bokförlagen Alfabet och Nosy Cow har i samarbete med illustratör Axel Scheffler tagit fram en digital bok för barn om Coronaviruset som kan laddas ner gratis på: (<https://www.alfabeta.se/>).

Skrivet av: Lena Bäckström, psykolog/ psykoterapeut

Om samverkan mellan förskola och barnvårdscentral - OMEP Stockholmskretsen träffade politiker

”OMEP arbetar för barns likvärdighet och att öka barns möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället” står det på vår hemsida. OMEP Stockholmskretsen träffade därför region- och kommunpolitiker för att samtala om barns villkor och hur barns likvärdighet, möjligheter till inflytande och delaktighet kan förbättras.

Företrädare för OMEP Stockholmskretsen och barnläkaren Sahar Nejat pratade med Anna Starbrink (L), regionråd i Region Stockholm med ansvar för vård och kultur och Isabel Smedberg-Palmqvist (L) skolborgarråd och Jan Jönsson (L) socialborgarråd den 5 juni 2020. Ämnen som diskuterades var hur barns tidiga utveckling påverkas av hur de har det och om och hur ökad samverkan mellan förskola och barnvårdscentral kan ändra detta.

Sahar Nejat visade data på hur inkomstklyftor mellan barnfamiljer i Region Stockholm har ökat och hur språkutveckling och kognitiva funktioner är kopplade till socioekonomiska hemförhållanden. Vilken roll har förskolan att jämna ut barns skilda förutsättningar? Förskolan har styrkor som ger goda grundförutsättningar för barnen- men stora kvalitetsvariationer och brister i likvärdigheten kan påverka barnens möjligheter att nå så långt som möjligt i sin utveckling och sitt lärande. Det står att läsa i Skolinspektionen slutrapport 2018 Förskolans kvalitet och målpuppfyllelse (<https://bit.ly/2U5ID3x>)

Vad kan politikerna göra?

Vi fortsatte med att tala om barnvårdscentralens (BVCs) möjligheter. Sahar Nejat visade att förutsättningar för små barns hälsa varierar stort i Stockholms län <https://vardgivarguiden.se/globalassets/kunskapsstod/bvc/bhv-rapporter/barns-ojamlika-forutsattningar.pdf>. I vissa områden har barnen karies och fetma och utsätts för rökning i hemmet och tidig flaskuppfödning betydligt mer än i andra områden. Det minskar dessa barns möjligheter att vara friska och må väl. Regionen har satsat på ett utökat hembesöksprogram, på familjecentraler och på CNI (Care Need Index) baserad ersättning till varje BVC. Men samtidigt stänger regionen flera BVC-er och flyttar ihop dem till enheter längre bort från familjerna just i områden där de mest behövs.

Vidare diskuterade vi den bristande samverkan mellan förskola och barnvårdscentral baserat på resultaten från OMEP:s och Barnhälsovårdens i Stockholm nationella enkätundersökning om samarbete förskola-barnvårdscentral <http://www.omep.org.se/uploads/190224%20Rapport%20Samverkan%20förskola%20-BVC%20ORIGINAL.pdf>. I några få av de undersökta områdena fanns välfungerande samarbeten som drevs av enskilda personer. Men i de flesta saknades det. Samverkansformer behöver struktureras. En fråga vi från OMEP skickade med politikerna var: Kan barn i förskolan få en lagstadgad hälsovård motsvarande elevhälsan för skolbarn?

Politikerna var intresserade och vi ser fram mot att följa upp samtalet under hösten.

Margareta Blennow och Ingrid Engdahl, Stockholmskretsen

COLOUR YOUR RIGHTS

För att fira Barnkonventionen 30 år beslöt Svenska OMEP att delta i det Internationella OMEP:s projekt *Colour your rights*. Barn har under året bjudits in att delta. De har med hjälp av en vuxen valt ut en artikel ur barnkonventionen som de illustrerat och kommenterat. I december skall tre av de inkomna bilderna väljas ut av en jury och skickas till den internationella projektledningen.

Svenska OMEP inspirerades av det internationella projektet och beslutade att göra ett eget:

SÄTT FÄRG PÅ DINA RÄTTIGHETER

Barn tolkar Barnkonventionen i bild

Syftet är att:

- ge barn möjlighet att fritt uttrycka vad de förstår och tänker kring en vald artikel i Barnkonventionen
- på olika vis och i olika sammanhang visa barnens bilder för att väcka intresse och öka kunskapen om barns tankar kring Barnkonventionen
- fira att Barnkonventionen är svensk lag sedan 1 januari 2020.

LÅT OSS ALLA SOM LÄSER DETTA BIDRA

Alla medlemmar i OMEP, släktingar och bekanta kan hjälpa till. Uppmuntra barn i förskolor och skolor, barn hemma och barnbarn att delta. Låt barnet välja ut en artikel själv. Ett för barn anpassat material om olika artiklar i Barnkonventionens finns i ”Jag har rätt lovar FN” <https://teskedsorden.se/wp-content/uploads/2019/10/Jag-har-r%C3%A4tt.pdf>. Låt sedan barnet på olika sätt och med olika tekniker fritt i bild illustrera intryck och uppfattningar av sina rättigheter enligt Barnkonventionen. Det kan vara i form av bild, en illustrerad berättelse eller video eller ja... bara fantasin sätter gränser. Ange vilken artikel som illustreras, barnets ålder och eventuella kommentarer kring bilden.

Skicka in materialet eller lämna det till någon av oss i projektgruppen. Göteborg: Ingrid Levin Jusufovic, xpactek@bredband2.com, Skåne: Lena Bäckström, lana.baeckstroem@telia.com Stockholm: Elisabet Nyléus nyleuselisabet@gmail.com eller Margareta Blennow mrblennow@gmail.com. Elisabet Nyléus lagrar sedan allt inskickat material på en extern hårddisk.

Projektet pågår i minst två år dvs minst till och med 31 december 2021.

Resultatet planerar vi att ställa ut vid OMEP:s regionala och nationella arrangemang och sammanställa i en skrift.

Margareta Blennow och Elisabet Nyléus

Årsstämma i UNICEF Sverige den 14 maj 2020

UNICEF Sverige är en ideell organisation och en av UNICEF:s 33 nationalkommittéer. Uppdraget är att samla in pengar till UNICEF:s verksamhet för barn i världen. I uppdraget ingår även att informera om UNICEF, bilda opinion och driva påverkansarbete i barnrättsfrågor. I egenskap av medlemsorganisation deltog Ulla-Britt Larsson samt Christina Widström i årsstämman för Svenska OMEP:s räkning. Mötet hölls digitalt via zoom. Mötet öppnades av ordförande Maj-Inger Klingvall. År 2019 var ett framgångsrikt år för UNICEF Sverige. Verksamhetsintäkterna uppgick till 670 miljoner kronor. Av dessa överfördes 535 miljoner kronor till UNICEF:s arbete i fält och 28 miljoner kronor gick till vårt arbete för barn i Sverige. Den största delen av inkomsten kommer från världsföräldrarna. Senaste galan gav 26 000 nya världsföräldrar. Totalt vid årets slut bidrog världsföräldrarna med ca 421 miljoner kronor. Betydelsefulla företagssamarbeten och stora givare under år 2019 var bl. a. IKEA Foundation, H&M Foundation och Akelius Foundation.

Väsentliga händelser under året

I september 2019 tillträdde Pernilla Baralt, som är UNICEF:s nya generalsekreterare för Sverige. Pernilla känner sig glad över sitt uppdrag, och hälsar att OMEP:s verksamhet är viktig samt samarbetet med övriga medlemsorganisationer. Hon framhåller att det är viktigt att ta plats i media, synas och föra fram barnens röst. UNICEF Sverige arbetar för att barnkonventionens ställning ska stärkas och tillämpas på alla nivåer. Utöver barnkonventionens bestämmelser följer UNICEF också hur regeringen följer upp de globala målen inom landet. UNICEF har fått in en ny medlemsorganisation, Unizon. Organisationen samlar över 130 kvinnojourer, tjejjourer och andra stödverksamheter.

UNICEF Sveriges nationella prioriteringar

Göra verklighet av barns rättigheter genom att UNICEF Sverige verkar för att ge stöd till att barnkonventionen genomförs i praktiken.

- Barnrättskommun (Child Friendly Cities)
- Handledning, socialtjänsten, idrottsledare med flera
- Rättighetsbaserad skola
- Barns rätt till delaktighet
- Tredje tilläggsprotokollet

UNICEF:s globala prioriteringar

- Säkra barns tillgång till rent vatten, ren luft och ett säkert klimat.
- Säkra barns rätt till utbildning.
- Förbättra den mentala hälsan hos barn.
- Förbättra situationen för barn på flykt.

Efter avslutad Årsstämma pratade Charlotte Petri Gornitzka, assisterande generalsekreterare och biträdande exekutiv direktör för UNICEF (tidigare chef på SIDA). Hon tackade för allt bra UNICEF gör och lyfte fram Sverige som en god förebild. Det är lika intressant att varje år få ta del av UNICEF:s arbete i Sverige och utomlands. Vill du veta mera kan du gå in på deras hemsida. www.unicef.se

Text: Ulla-Britt Larsson, Stockholmskretsen

OMEP går in i ett projekt kring potträning

Hur ser möjligheterna ut idag i förskolan vad gäller nödvändig hygien och funktioner kring potträning? Vilka råd och riktlinjer gäller för förskolans hygienutrymmen? Vilka råd finns kring förskolepersonalens stöd och arbete med barn som håller på att bli torra? Vad gäller kring blöjhanteringen? Detta är några utgångspunkter för ett nytt OMEP-projekt.

Utifrån tidigare professionella kontakter och med avstamp i rapporten *Samarbete förskola – barnvårdscentral: En nationell enkätundersökning* (2019) har OMEP gått med i ett fortsatt arbete kring barns hälsa mellan representanter för Svenska OMEP och Therese Sarkö, barnläkare och aktiv inom Svenska Enuresakademien. Enures betyder i detta sammanhang sängvätning men vi är mest intresserade av hur barn blir torra på dagen.

Hälsofrågor har verkligen kommit i fokus i år samband med barns hygien och den högaktuella handtvätten. En annan viktig del i barns självständighet och välmående är att kunna kontrollera tarm och blåsa. De senaste 50 åren har åldern då barn är torra fördubblats, från vanligen i tvåårsåldern på 1970-talet till dagens medeltal 3,5 år på dagen och 4 år på natten. En utveckling som inte ligger i linje med barnets bästa eller rekommendationerna på området i Rikshandboken för barnhälsovård. Under samma period verkar förskolans deltagande i och ansvar för barnens potträning ha minskat radikalt.

Projektet syftar till att bidra till bättre hälsa för förskolebarn genom samverkan mellan vårdnadshavare, förskola och barnhälsovården. Projektet syftar mer specifikt till att medverka till att barn i förskolan ges möjlighet att pottränas enligt preventiva metoder och genom metoder som är baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet för att minska åldern när barn blir torra.

Projektet kan inrymma flera delar, t. ex:

- En kartläggning i förskolor av om, när och hur barn i förskolan pottränas och när barn är blöjfria dagtid samt av förskolepersonals tankar kring potträning
- En kartläggning inom barnhälsovården av rutiner och råd kring potträning till föräldrar och förskolepersonal
- En kartläggning av hur dessa frågor behandlas i förskollärare/barnskötarutbildningarna
- Undersökning av regler kring och praxis för hygienutrymmen i förskolan
- Fortbildning kring dessa frågor i form av föreläsningar, även tillgängliga digitalt informationsmaterial, även tillgängligt digitalt

Förskolans uppdrag enligt Lpfö 18

I nya läroplanen för förskolan står inget specifikt om pott/toaletträning, men många saker kan ändå kopplas till detta. *Samtidigt saknas kunskap om hur förskolan agerar i samband med barns potträning.* Flera saker i Lpfö 18 kan vara vägledande, till exempel från avsnittet

Värdegrund och uppdrag:

- ”Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans ska få detta utformat utifrån sina egna behov och förutsättningar”(s.6),
- ”Alla som arbetar i förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla tillit och självförtroende. De ska uppmuntra barnens nyfikenhet, kreativitet och intresse. Barnens rätt till kroppslig och personlig integritet ska också respekteras. Det gäller bland annat i den dagliga omsorgen och i frågor om dokumentation” (s.7),

- ”Förskolan ska samarbeta med hemmen för att ge barnen möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar.” (s.8), ”
- ”Barnen ska få förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom att ges möjlighet att delta i fysiska aktiviteter och vistas i olika naturmiljöer.” (s.9),
- ”Förskolan ska erbjuda barnen en trygg omsorg och har en viktig roll för att bidra till att grundlägga barnens trygghet och självkänsla. Utbildningen ska präglas av omsorg om barnets välbefinnande och trygghet. Alla barn ska få uppleva den tillfredsställelse och glädje det ger att göra framsteg, övervinna svårigheter och att vara en tillgång i gruppen. Förskolan ska ge barnen möjlighet att utveckla en positiv uppfattning om sig själva som lärande och skapande individer. Därför ska barnen få möjligheter att upptäcka och förundras, pröva och utforska samt tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Förskolan ska stimulera varje barns utveckling och lärande. Utbildningen ska alltid vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetssätt.” (s. 10), - - ”Utbildningen ska ta tillvara barnens egna erfarenheter, behov och det de visar intresse för.” (s.10).

I avsnittet *Mål och riktlinjer* står bl.a.:

- ”Förskollärare ska ansvara för att barnen får sina behov respekterade och tillgodosedda och får uppleva sitt eget värde (s.12)”,
- ”Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla självständighet och tillit till sin egen förmåga ... motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för hur viktigt det är att ta hand om sin hälsa och sitt välbefinnande” (s.13) ...
- ”förståelse för samband i naturen och för naturens olika kretslopp samt för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra ... förståelse för hur människors olika val i vardagen kan bidra till en hållbar utveckling.” (s.14),
- ”Arbetslaget ska föra fortlöpande samtal med barns vårdnadshavare ... och hålla sig informerade om barns personliga omständigheter med respekt för barnens integritet.” (s.17),
- ”Förskollärare ansvarar för att utveckla pedagogiskt innehåll och miljöer som inspirerar till utveckling och lärande och som utmanar och stimulerar barnens intresse och nyfikenhet samt håller kvar deras uppmärksamhet.” (s.19),
- ”Rektorn har ett särskilt ansvar för att utbildningen utformas så att barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling får det stöd och de utmaningar de behöver” (s.19)

Hur tänker förskolepersonalen om pottränning kopplat till dessa skrivningar?

Bakgrundsinformation

De senaste decennierna har åldern för blöjfrihet ökat i hela västvärlden. Den har ungefär fördubblats de senaste 50 åren, från genomsnittligt blöjfri vid ca 2 års ålder på 70-talet till närmre 4 års ålder i dagsläget (3,5 år dagtid, 4 år nattetid i genomsnitt).

Att ha blöja under längre tid ökar risken för förstoppning och urinvägsinfektioner, eftersom tömningen av blåsa och tarm inte blir lika fullständig som när man sitter på en potta eller toalett och bäckenbotten kan slappna av. Förstoppning drabbar många barn under uppväxten. Över 90 % av förstoppade barn har funktionell förstoppning, dvs att inga bakomliggande biokemiska eller strukturella fel föreligger. Den allra viktigaste behandlingen är att bli av med blöjan, så tidig pottränning är extra viktigt hos barn med förstoppning eller urinvägsbesvär. Barnen rör sig inte lika obehindrat med en klumpig blöja på sig och därmed minskar rörelseglädjen. Detta är en viktig faktor eftersom inaktivitet ökar i lägre åldrar och skadlig övervikt och fetma stiger även i yngre åldrar.

Försenad pottränning påverkar också miljö och ekonomi: att ha ett barn i blöja kostar ungefär 20 000 kr/barn i Sverige! Engångsblöjor är inte komposterbara utan sorteras som restavfall och är ett stort miljöhot. Sedan några år tillbaka har barnhälsovården (BHV) tydliga riktlinjer kring pott/toaletträning. BHV-sköterskan är ålagd att senast vid 10-månadersbesöket informera föräldrar om goda toalettvanor. Många föräldrar köper resonemanget och vill påbörja pottränning redan då, men har inte tänkt på det själva.

Problem kan uppstå i krocken mellan BHV – förskola – familj. Föräldrar och barn blir olyckliga över att man tenderar att sätta på blöjor igen på barnen förskolan om de inte är helt torra. Barnen blir då förvirrade och vet inte när de får/ska utföra sina behov. Risken för misslyckande kan göra att man går tillbaka till blöja på heltid för att man felaktigt tror att barnet inte var redo. Föräldrar beskriver osäkerhet och känner sig ifrågasatta av förskolepersonal kring att man inte väntar på att barnet själv signalerar att det vill av med blöjan. Det vore värdefullt för förskolepersonal att få mer utbildning om barns hälsa.

Är du intresserad av att delta i studien? Kontakta någon av oss projektansvariga i Svenska OMEP! Margareta Blennow, barnläkare, mrblennow@gmail.com och Ingrid Engdahl, förskoleforskare, ingridengdahl@gmail.com

Sammanfattning av rapporten *Samarbete förskola – barnavårdscentral: En nationell enkätundersökning* (2019)

<http://www.omep.org.se/uploads/190224%20Rapport%20Samverkan%20förskola%20-BVC%20ORIGINAL.pdf>

Exempel på hur Corona kan göra avtryck i vardagen och i leken på en förskola. Text av Gittel Strassman, Stockholmskretsen

Barnen gör munskydd. De ritar och dekorerar dem ofta.

Även dockorna kan få munskydd.

Barns spontana tankar och frågor om Corona kan komma upp i någon av vardagens alla aktiviteter på förskolan. Vid några tillfällen har det varit när barnen har arbetat med lera.

Barn 5 år:

- På min storasysters skola leker de Coronakull. Den som blir kullad har Corona.

Barn 3 år till pedagog:

- Vet du var Corona kommer ifrån?

- Nä.

- Från en gris och från en mus. Och det är långt borta.

Från en 5 årsavdelning

- Titta! Jag gör en med mask.

Barn 1: - Nu klämmer jag ihop alla bullar.
Det blev en muffins! ... Jag ska dekorera den.
(Rullar små lerkulor och klämmer dit dem.)

Barn 2 kommer förbi, säger: - Det är Corona i den!

Barn 1: - Nej, det är en muffins!

Höstens föreläsningar

De olika kretsarna erbjuder föreläsningar i höst som kommer att anpassas till de krav på rutiner för sammankomster som råder nu och framöver. En del föreläsningar kommer att ges digitalt. Följande föreläsningar erbjuds:

Göteborgskretsen

Den 15 oktober "Hur barn får och tar tillträde till lek"

Föreläsare är Ulla Jivegård

Den 16 november "Barnkonventionen och förskolläraryupdraget" föreläsare är Bibi Karlsson.

Stockholmskretsen

Den 1 oktober föreläsning om smittskydd, smitta i förskolan.

Den 19 november föreläsning om barnkonventionen. Föreläsare är Erica Altemo Stenmark och Linda Kamph från Strandrågens förskola i Hässelby, svid detta tillfälle ges också information om projektet "Sätt färg på barnkonventionen"

Den 3 december. "Vi måste börja med barnen"
en bok där Ylva Mårtens är redaktör.
Föreläsare: Gunilla Niss

Skånekretsen

5/10 kl. 18.00 Föreläsning i Klippan.

Föreläsning av Lena Bäckström: "From warfare to welfare", Om framtidens hållbara barndom

11/11 kl.18.00 Föreläsning i Hässleholm.
Ingmarie Bengtsson presenterar sin Master med titeln: "Det mesta händer i huvudet" - Förskollärares och barnskötares tal om arbetet med interkulturalitet och flerspråkighet.

Föreläsningarna presenteras närmare på OMEP:s hemsida under respektive krets:

www.omep.org.se

Kontaktpersoner och styrelsen för Svenska OMEP och lokala kretsar nås via mejl från hemsidan www.omep.org.se eller via adress och telefon, se nedan.

SVENSKA OMEP

Susanne Thulin, ordförande
Gamla Skeppsbron 8
29631 ÅHUS
tel: 070-954 84 05

GÖTEBORGSKRETSEN

Bibi Karlsson, ordförande
Seglaregatan 21, 414 57 Göteborg
tel: 073-903 87 50

SKÅNEKRETSEN

Ingela Friberg, ordförande
Timmermansgatan 34
25269 RÅÅ
tel: 0709-689235

STOCKHOLMSKRETSEN

Christina Widström, ordförande
Harpungränd 13
175 55 Järfälla
tel: 073-676 55 13

NORRLANDSKRETSEN är vilande.

Svenska OMEP:s mål är att skapa kontakter och samverka både nationellt och internationellt, med och mellan olika yrkesgrupper, som är engagerade i frågor som rör barn i åldrarna 0–8 år.

Svenska OMEP arbetar för att genom olika åtgärder sprida kunskap om barn och barns villkor i såväl Sverige som andra länder.

Svenska OMEP arrangerar:

- temakvällar, debatter och seminarier kring aktuella frågor
- konferenser och symposier
- studiebesök för utländska OMEP-medlemmar
- internationella kontakter

Som medlem i Svenska OMEP

- kan du påverka myndigheter som ansvarar för att barns behov tillgodoses
- får du träffa andra yrkesgrupper som arbetar för barn i åldrarna 0–8 år
- kan du delta i seminarier och konferenser i Sverige och i världs-OMEP
- får du OMEP-nytt tre gånger/år

Medlemskap

Du blir medlem när du betalar årsavgiften som är:

- 200 kronor för enskild medlem
- 100 kr för studenter och pensionärer
- 600 kronor för organisation
- 275 kronor till ger dig OMEP:s internationella tidskrift International Journal of Early Childhood.

Beloppen sätts in på Svenska OMEP:s plusgiro: 45 63 41-7

Kom ihåg att skriva namn, adress och e-postadress på inbetalningskortet eller i meddelanderutan, om du betalar över internet.

Svenska OMEP:s hemsida: www.omep.org.se

OMEP-nytt 2020:2 utgiven den 16 september 2020 av

Skånekretsen

ISSN: xxxxxxxx

Utgivningsplan för OMEP-nytt 2020:3

Manusstopp: 25 november, Publicering: 9 december

Ansvarig krets: Stockholmskretsen

Skicka gärna in ditt bidrag!

